Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

AZV ČR

MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

ÚZIS

Doporučené postupy časného záchytu, diagnostiky a terapie poruch autistického spektra (PAS)

Informace pro pacienty

Adaptovaný doporučený postup (NICE guideline: Autism spectrum disorder in under 19s: recognition, referral and diagnosis; NICE guideline: Autism spectrum disorder in under 19s: support and management)

Autoři: (pracovní tým)	doc. MUDr. Hana Ošlejšková Ph.D.; MUDr. Pavlína Danhofer, Ph.D.; MUDr. Senad Kolář; Mgr. Lucie Stroupková; prof. MUDr. Vladimír Komárek, CSc.; prof. MUDr. Michal Hrdlička CSc.; doc. MUDr. Iva Dudová, Ph.D.; MUDr. Pavel Theiner, Ph.D.; MUDr. Alena Šebková; PhDr. Kateřina Thorová, Ph.D.; Mgr. Bronislava Bubeníčková; Mgr. Zuzana Žampachová
(metodický tým)	MUDr. Mgr. Radim Líčeník, Ph.D., FESO, FRCP; Mgr. Tereza Friessová
Verze:	3.0
Datum:	14. 12. 2022

Národní portál klinických doporučených postupů

Projekt: Klinické doporučené postupy

Registrační číslo: CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_039/0008221

Informace pro pacienty

Co je to porucha autistického spektra (PAS)?

Porucha autistického spektra (PAS) je široce definovaná neurovývojová porucha, se kterou se setkáváme u dětí, dospívajících, ale i dospělých osob. Projevuje se nesnázemi v sociální interakci (komunikaci), repetitivními (opakujícími) se vzorci v chování a restriktivními (omezenými) zájmy. Oslabení se mohou týkat i smyslového vnímání.

Jak často se PAS u dětí vyskytuje?

Podle údajů americké CDC („Centers for Disease Control and Prevention“, Střediska pro kontrolu a prevenci nemocí) z roku 2018 postihuje PAS až každé 1 dítě ze 44 všech dětí. Z dlouhodobého hlediska je patrný zvyšující se trend výskytu PAS v populaci.

Vyskytuje se PAS častěji u chlapců, než u dívek?

Ano, podle epidemiologických studií z administrativních dat se zdá, že PAS je častěji diagnostikován u chlapců než u dívek, v poměru od 2:1 po 5:1. V celopopulačních studiích je pak poměr lehce nižší; příčina tohoto jevu není zcela jasná.

Jakou má PAS příčinu?

Za příčinu PAS se považuje za zejména predispozice dědičného charakteru, je však modulována (ovlivněna) zevními faktory, které mohou ovlivnit nebo spouštět psychiatrickou symptomatiku. Těchto faktorů je celá řada:

- Starší sourozenec s PAS
- Novorozenecká hypoxie
- Předčasný porod
- Vyšší věk otce/matky

Patofyziologické mechanismy, které se uplatňují v rozvoji PAS, jsou stále předmětem intenzivního výzkumu. Byla identifikována celá řada kandidátních genů uplatňujících se v patofyziologii PAS, mnohem častější je ale vliv multifaktoriálních faktorů, jejichž vyčerpávající výčet zatím aktuální vědecké poznání nemá k dispozici.

Jak se PAS diagnostikuje?

Pro diagnostiku PAS je klíčové zejména podrobné psychologické vyšetření sestávající z interakce psychologa s dítětem a podrobného rozboru jeho vývoje ve spolupráci s rodičem. Dále bývá vhodné doplnit další medicínské došetření (neurologické, genetické, foniatrické). Účelem podrobné multioborové diagnostiky je odlišit PAS od dalších podobných psychických či zdravotních obtíží.

Lze PAS odhalit časně?

Již v prvních dvou letech života lze u dítěte pozorovat přítomnost symptomů poruchy autistického spektra. U dětí s výraznou symptomatikou proto lze již kolem druhého roku věku tuto diagnózu spolehlivě stanovit. Za účelem včasného záchytu dětí s ranými symptomy PAS prochází praktický lékař pro děti a dorost na 18měsíční prohlídce dotazník M-CHAT. Výsledky této metody zachycují možné

riziko přítomnosti PAS, nejedná se však o diagnostický nástroj a vždy je třeba návazné podrobné psychologické došetření.

Lze PAS léčit?

Poruchu autistického spektra v současné době není možné vyléčit. Nefarmakologickými intervencemi (postupy) a farmakologickou léčbou (za použití léčiv) však lze některé projevy PAS zmírnit. Důležitá je včasná diagnostika a včasné zahájení léčby; každé opoždění může mít za následek snížený účinek léčby.

Na koho se mám obrátit, mám-li podezření, že mé dítě může mít PAS?

V první řadě se obraťte na Vašeho praktického lékaře pro děti a dorost a promluvte si s ním o Vašich starostech. PLDD Vás pomůže nasměrovat na další odborníky, jejichž pohled bude v případě právě Vašeho dítěte potřeba. Ze specifických odborností doporučujeme PAS konzultovat s klinickým psychologem, psychiatrem či neurologem.

Kompletní klinický doporučený postup pro (doplňte název KDP) je dostupný zde.